

de Oud-Katholiek

Tijdschrift voor de Oud-Katholieke Kerk van Nederland

STILTE, SOBERHEID, SAAMHORIGHEID

Jaargang 135 • Mei 2019 • nr 2908

Thema

- 4 Resetten in het jongerenklooster**
Zoeken naar rust en naar God
- 6 Meer dan een lied**
Taizé: waarin een klein gehucht groot kan zijn
- 10 Wat bezielt ons om zo te leven?**
Oud-katholieke monastieke gemeenschap van de Goede Herder
- 13 Gedeelde strijd, gedeelde bronnen**
Klooster Port-Royal en de Kerk van Utrecht
- 16 Geloven en leven in de gulden driehoek**
Gemeenschap De Hooge Berkt

En verder

- 3 Column**
Aanschuiven
- 18 Serie: Goed bezig**
IJmuiden – De Bolder Bazar
- 20 Het DING van Friesland**
- 21 In Memoriam**
Remco Robinson
- 22 En dan nog dit**
Schatten, christenen en hoveniers
- 23 Service**
Berichten en colofon
- 24 De Achterkant**
Alleen

REDACTIONEEL

Gemeenschap

Een gemeenschap van broeders en zusters, van Godgewijden, van jongeren, van mensen, van mannen en/of vrouwen en ja, misschien wel van 'reizigers': gemeenschappen zijn er vele, en verrassend vaak vind je oud-katholieke verbindingen. In dit nummer van De Oud-Katholiek stellen de Gemeenschap De Hooge Berkt en de Gemeenschap van de Goede Herder zich aan u voor. Meer dan informatief te zijn, proberen zij woorden te vinden voor wat hen bezielt. In Diepenveen trokken Trappisten de abtdeur achter zich dicht voor een doorstart op Schiermonnikoog. Als Nieuw Sion bleef het klooster een plek van inspiratie. Mirjam Deckers uit Groningen woont en bidt tijdelijk in het oecumenische jongerenklooster dat hier ontstond. Jongerenpastor Michael schrijft over het jongerenklooster bij uitstek: Taizé, dat al generaties wereldwijd jongeren inspireert door eenvoud en stilte. Niet alleen in Frankrijk, maar ook in Rotterdam.

Tijdens de voorjaarsynode kwam de inbedding van religieuze gemeenschappen in onze kerk ter sprake. Het leek iets nieuws, zo'n klooster naast parochies en staties. Passen broeders en zusters wel bij ons? Het antwoord daarop is 'ja'. De gemeenschap van De Goede Herder leeft mee in en met de parochie Middelburg, die haar rector verloor – u vindt een in memoriam in dit nummer. En Lidwien van Buuren laat zien dat onze geschiedenis niet alleen verbonden is met Jansenius en Pascal, maar ook met de zusters van Port Royal, die stelling namen voor het goed recht van de eerste en die de tweede verwelkomden en inspireerden op hun kloosterlandgoed.

In dit nummer vindt u verder als altijd de Column, de rubriek En dan nog dit, de Mededelingen en Goed Bezig, die dit keer IJmuiden aan het woord laat over hun succesvolle bazar. De rubriek 'Er was eens' moet u deze keer missen. In plaats daarvan grijpen wij terug op een oude serie: Even kijken bij..., waar een webserie bij hoorde, genaamd: Het DING van... De toen nog niet bestaande statie H. Theresia van Avila meldde zich vanuit Friesland met een bijdrage. Voor de andere 'DINGen van' verwijzen wij u graag naar www.okkn.nl waar u nog meer lezenswaard vindt.

De redactie

Aanschuiven

Ergens in New York komt een alleenstaande moeder thuis. Haar tienerdochter hangt met smartphone op de bank. De moeder zet zuchtend haar werktas neer. Je ziet haar denken: koken, eten, gaan we weer. Maar deze dag besluit ze de eettafel in de hal van hun appartementencomplex te zetten en dáár te eten met haar dochter. Het werkt aanstekelijk. Thuiskomende burens pakken hun eettafel en schuiven aan. Zo ontstaat een lange rij tafels met lachende bewoners die elkaars gerechten doorgeven. Iemand herinnert zich de oude man aan het einde van de hal en haalt hem erbij. Ik kan dit filmpje van jaren geleden niet meer terugvinden, maar denk er regelmatig aan. Bijvoorbeeld als ik lees over de inmiddels drie miljoen alleenstaanden in ons land. Wat een vondst zou zo'n buurttafel zijn. Want het gros eet liever samen dan alleen.

Voor ik alleen kwam te staan, leefde ik in mijn gezinsoconnetje. Genoeg aan onszelf. Mijn weduwschap slingerde mij uit mijn cocon. Ik kon het niet alleen. Ineens viel me op hoeveel mensen alleen staan. Voor, achter en naast mij in kerk en buurt. Gescheiden van hun partner, door het leven of de dood. Ik zag die ploeterende moeder of buurman. Allemaal eten ze alleen.

Alleen eten vind ik het ergste. Ik herinner me de eerste vakantie na het

overlijden, op een vakantiepark. De kinderen hingen in het klimrek. Ik zat aan een tafeltje, omringd door stelletjes en gezinnetjes. Ik wist tot dan niet dat eenzaamheid fysiek pijn kon doen, als een innerlijke brandwond. 'Je kunt toch gewoon iemand bellen?', suggereerde iemand. Was het maar zo simpel. Degenen die oprecht goedbedoeld riepen: 'Je kunt me altijd bellen', bleken vaak onbereikbaar. Maar het kwam goed, met vaste eetadressen, oases in de woestijn.

Toch vreemd dat het zo'n zoektocht was. Een eetvriend vertelde mij hoe vroeger de buurt, als een extended family, als vanzelf voor je zorgde, de gordijnen opentrok bij de weduwe die te lang binnen zat te kniezen. Zo ongevraagd ingrijpen willen we niet meer, maar hoe doen we het dan, nu wij elkaar meer nodig krijgen?

Religieuze gemeenschappen blijken het wiel allang te hebben uitgevonden. Kloosterlingen zijn immers graag alleen én leven samen. Hoe eigentijds. Abt Anselm Grün schrijft over het kloosterleven als een voortdurend peilen van nabijheid en afstand, oog houden voor ieders behoeften en grenzen. Nu trekken we ons vooral terug in kloosters om tot onszelf te komen, maar voor dat doel kunnen we ook meer afkijken van hun samenleven. Bij elkaar aanschuiven, de man ophalen aan het einde van de hal.

De oprijlaan is lang, eindeloos lang; de abdij, die helemaal aan het eind gedeeltelijk in beeld is, lijkt niet dichterbij te komen. Het verkeerslawaaï ebt weg en tenslotte heerst er stilte, vredige stilte. Dan, eindelijk, sta ik voor de ingang van Abdij Sion. Een machtig katholiek bouwwerk uit de negentiende eeuw. Enkele jaren geleden zijn de laatste monniken vertrokken. Het klooster is nu eigendom van de Stichting Nieuw Sion, die er een oecumenische leefgemeenschap wil vestigen. Met het Jongerenklooster, dat in september 2018 van start is gegaan, wordt daar al op vooruit gelopen.

Zoeken naar rust en naar God in Nieuw Sion

Resetten in het Jongerenklooster

Adrie Paasen

Mirjam Deckers is een van de eerste bewoners. Toen ze enkele jaren geleden naar Groningen verhuisd was, ging ze op zoek naar een kerk: een warme plek waar ze tot rust kon komen, maar waar ze ook uitgedaagd zou worden om kritisch te kijken naar het waarom van bepaalde tradities en gebruiken in de kerk. En toen ontdekte ze de oud-katholieke kerk vlak om de hoek. Ze voelde zich er al snel thuis. Enkele jaren later trad ze toe. En nu zoeken we haar op in het Jongerenklooster.

Hoe leven jongeren van deze tijd, afkomstig uit verschillende kerken, in een kloostergemeenschap?

“De basis is een vaste structuur,” vertelt Mirjam. “Vier keer per dag houden we een dienst in de kleine kapel. Simpele, korte vieringen: een lied, een stukje Bijbel, zeven minuten stilte. Die stilte brengt je terug bij de bron. Om beurten leiden we de dienst. We hoorden dat de mensen die in de omgeving van het klooster wonen, het klokgeluid misten, dus nu luiden we vier keer per dag de klokken.”

Er moest ook een structuur komen in praktische zin. Boodschappen, gemeenschappelijke maaltijden, een rooster. “We runnen ons eigen huishouden. Je vervelt je nooit. Er is altijd wel iemand om mee te wandelen, mee te praten.

Op de vrijdagmorgens is er een vormingsprogramma met een spreker van buiten, vaak een religieuze, bijvoorbeeld over de jezuïtische spiritualiteit, de lectio divina, bibliodrama. Een aantal van ons heeft ook activiteiten buiten het klooster. Zelf ga ik twee dagen per week naar Groningen, voor mijn werk. Ik catalogiseer het werk van Gunta Stölzl van het Bauhaus. Samen met haar dochter bereid ik een tentoonstelling voor, die gehouden zal worden in een dependance van het Groninger Museum. Als die achter de rug is, ga ik mijn masterscriptie schrijven. Dat kan ik hier doen. Anderen werken buiten het klooster, zijn werkzoekend of studeren nog. Maar je moet

We leven niet geïsoleerd

wel voldoende tijd in het klooster doorbrengen. We hebben allemaal afstand gedaan van het oude leven; die oprijlaan van 750 meter is een fysieke uiting daarvan.

In het klooster hebben we onze eigen ruimte, maar we leven niet geïsoleerd. Er zijn meer vaste bewoners. Er is een grote groep vrijwilligers, die druk bezig is met het onderhoud van de gebouwen. Het jongerenklooster heeft een bestuur en er is een team dat ons begeleidt. We hebben allemaal een mentor. Ook hebben we wel contacten met groepen die hier een programma komen volgen. Soms organiseren we iets groots, bijvoorbeeld het Zomerkloosterfestival of het Winterkloosterfestival met grote groepen jongeren en monniken en nonnen die workshops geven.”

Wat zoeken jongeren in het klooster; wat zoekt Mirjam er?

“We hebben allemaal bepaalde ervaringen. We hebben allemaal ontdekt dat het leven dat we leidden het niet helemaal was. We zijn zoekende. We hebben iets met God. We vinden hier geborgenheid, rust en structuur, een veilige plek, de mogelijkheid om bezig te zijn met je geloof. Het gevoel: dit is mijn huis. Je kunt dingen met elkaar delen, ook pijnlijke ervaringen uit het verleden. Ik was hier al eens eerder geweest, in 2017, heb de getijdengebeden meegemaakt. Dat wilde ik wel vaker. Ik wilde weg uit Groningen, had behoefte om te resetten. Ik belde Rien van den Berg, omdat ik graag met hem wilde praten. Hij was net bezig het jongerenklooster op te richten. Hij zei: ‘Als je eens bij ons kwam, in het klooster.’ Ik wist meteen: dit is het voor mij. Ik zou drie maanden blijven, maar besefte al gauw dat dat te kort was. Ik blijf het hele jaar, de maximale verblijfsduur.”

En je band met de kerk?

“Ik mis de kerk. Ik mis de vieringen. Op zondag gaan we naar een kerk in de omgeving: baptisten, rooms, russisch-orthodox. Zo leren we elkaars kerken kennen. Soms zijn er vieringen in de kerk van Abdij Sion. Onlangs nog een russisch-orthodoxe viering. Er zijn ook anglicaanse evensongs. In december was er een Festival of Lessons and Carols; die enorme kerk zat stampvol. Pastoor Victor is een keer hier geweest met de groep Jonge Godzoekers uit Groningen. Toen hebben we ook een eucharistieviering gehouden. Het was heel mooi: die geweldige kerk met dat mooie altaar kwam ineens tot leven. Mijn huisgenoten vonden het prachtig. Ik zou wel willen dat het vaker mogelijk was om hier een Eucharistieviering te houden. Op Aswoensdag ben ik in Groningen; dan woon ik de viering bij. Daar verheug ik me enorm op.”

Hoe zie je de toekomst, na je verblijf hier?

“In september moet ik weg. Ik weet nog niet wat ik dan ga doen. Ik wil niet terug naar Groningen, maar daar is wel meer kans op werk in de culturele sector. Maar ik zou graag in de omgeving van Abdij Sion willen blijven. Het is ook prettig dat mijn familie hier in de buurt woont. In de groep praten we er ook wel met elkaar over. Er zijn ideeën om samen onderdak te zoeken, misschien met een of twee mensen uit de groep. Nog een optie: de “volwassen” woongemeenschap in abdij Sion. Maar ik ben bang dat ik dan het gewone leven vergeet: een eigen huis, je eigen dingetjes, zelf koken.

Als ik in deze omgeving blijf, hoop ik dat er een binding komt van het klooster met de Oud-Katholieke Kerk. Af en toe een eucharistieviering. Ik ben ervan overtuigd dat de oud-katholieke wijze van kerk-zijn jongeren meer aanspreekt dan de rooms-katholieke traditie. Wel een traditionele liturgie, maar meer betrokkenheid.”

Meer dan een lied

Taizé: waarin een klein gehucht groot kan zijn

Taizégebed, Taizémuziek, Taizédienst... Taizé is overal en over de hele wereld bekend. Toch weten veel mensen eigenlijk niet waar Taizé ligt en waar het voor staat. De duizenden jongeren die jaarlijks Taizé bezoeken, lijken dat echter wel te weten: vanuit alle delen van de wereld doen ze moeite om bij het piepkleine dorpje aan de D414 in Frankrijk te komen. Maar waar gaan deze jongeren nu eigenlijk precies heen?

Klooster, camping, of...

De ervaring van Taizé is niet anders te omschrijven dan bivakkeren bij iets wat lijkt op een klooster, met de faciliteiten van een camping en met de dagorde van een scoutingkamp. Ook al laat het 'klooster' zich niet bepaald vergelijken met de voormalige abdijen van Port-Royal, Clairvaux of het huidige Solesmes, toch luiden driemaal per dag vijf klokken over de heuvels. Het ritme van de dag wordt gestructureerd door bidden en werken. Niet alleen de broeders, maar ook de jongeren (15-29 jaar) worden aan het werk gezet met kleine 'jobs', zoals afwassen of schoonmaken, die ze gedurende hun verblijf uitvoeren. Na de jobs volgt de Bijbelintroductie. De jongeren worden op leeftijdscategorie in 'small groups' ingedeeld en bespreken dagelijks vragen bij een Bijbeltekst. De bijeenkomsten van de small groups worden voorafgegaan door een ontmoeting met een van de broeders, die gedurende de week de Bijbelteksten bij het thema uitlegt. Het gevoel van de camping komt op wanneer de maaltijden plaatsvinden - in de open lucht - waarbij veel van de jongeren elkaar ontmoeten. De

faciliteiten zijn vrij sober en overnachten doe je in een barak of in een tent op het veld. Volwassenen zijn welkom, maar verblijven op een ander gedeelte van het terrein en hebben hun eigen programma en maaltijden. Er zijn ook barakken voor gezinnen met jonge kinderen en de kerk heeft zelfs een aparte ruimte voor jongere kinderen, waar ouders door een raam en via luidsprekers de gebedsdiensten kunnen volgen.

...zonvakantie?

Jongeren gaan vaak in groepen naar Taizé, met een

georganiseerde reis of met vrienden. Niets is zo avontuurlijk als samen met een auto of busje naar Frankrijk reizen. Van de buitenkant lijkt het misschien een leuke vakantie, toch blijft het voor veel Taizégangers lastig om uit te leggen waarom je naar Taizé zou gaan. Vertel maar eens aan een vriend of aan een van je ouders dat je een week naar Frankrijk gaat en dat het dit keer niet de Côte d'Azur wordt, maar dat je verblijft in een leefgemeenschap met broeders. Voor sommigen is het de rust die hen hierheen trekt. Even weg uit de sleur en al het 'moeten'. Anderen gaan met ge-

loofsvragen op zoek en vinden in Taizé een bron waaruit ze kunnen putten, zonder dat hun van alles wordt opgedrongen. Als de gemeenschap van Taizé zich ergens in onderscheidt, is het dat wel: de openheid en ongedwongenheid. Taizé is dan ook geen denominatie, maar een beginpunt om daarna in je eigen omgeving verder te zoeken. Via de Taizéreizen van het Oud-Katholiek Jongerenpastoraat hebben ook jongeren van binnen en buiten onze kerk de openheid van deze gemeenschap kunnen ervaren. Veel jongeren herkennen in Taizé veel van de openheid van de eigen paro-

chie, maar ervaren ook veel ruimte voor andere vormen van christelijke spiritualiteit.

Het ideaal van frère Roger
Het beginpunt van Taizé zelf ligt bij de Zwitserse Roger Schutz (frère Roger), die in 1940 besloot een gemeenschap op te richten. Hij had nooit kunnen denken dat zijn 'communauté' later zoveel invloed zou hebben op het leven van zoveel jonge mensen. Vanuit het ideaal van eenvoud, naastenliefde en verzoening bood hij in de Tweede Wereldoorlog gastvrijheid aan Franse vluchtelingen

en Duitse krijgssoldaten. De eerste broeders sloten zich in die tijd bij Roger aan en de leefgemeenschap was geboren. Met Pasen 1949 legden de eerste broeders hun levensgeloften af: gemeenschapsleven, celibaat en grote eenvoud. Later zou frère Roger dit meer concreet maken door een leefregel te schrijven, die tot op de dag van vandaag onderhouden wordt.

De groep groeide en steeds meer huizen in het dorp kwamen in bezit van de gemeenschap. Dit resulteerde in 1962 in de bouw van een eigen 'Kerk van de verzoening'. Groepen jongeren van de Duitse 'Aktiegroep Verzoeningswerk voor vrede' kwamen de kerk bouwen. Zo kwam de eerste stroom jonge bezoekers op gang. Uiteindelijk besloot de gemeenschap zich te focussen op jongeren en hun ontvangst. De kerk werd stukje bij beetje met houten delen uitgebouwd, er kwamen definitieve slaabarakken, sanitaire voorzieningen. Het complex begon zich als een lintdorp langs de D414 uit te strekken.

De wens van de gemeenschap was dat jongeren ook voor langere tijd zouden kunnen blijven om na te denken over hun leven en te werken als 'volunteer'. De vrijwilligers blijven soms enkele maanden en maken het in feite mogelijk om zoveel jongeren te ontvangen.

Te midden van de ontvangst van al die jongeren en alle praktische zaken is het ideaal van frère Roger blijven bestaan. Ook nadat frère Roger in 2005 door een brute moordaanslag om het leven kwam, is de gemeenschap het ideaal van eenvoud, naastenliefde en verzoening blijven nastreven onder leiding van frère Alois. Dat probeert zij onder andere door in verschillende delen van de wereld kleine broedergemeenschappen te vormen, waar Taizébroeders voor een korte of langere tijd verblijven. Daarnaast is er een jaarlijkse Europese ontmoeting in december, waarbij de hele broedergemeenschap en duizenden jongeren naar een Europese stad pilgrimeren. Zo probeert de gemeenschap op verschillende plaatsen een teken van verzoening te zijn.

Taizeviering Rotterdam

Rotterdam

In december 2010 vond de Europese ontmoeting plaats in Rotterdam. Om voorbereidingen te treffen kwamen enkele broeders en vrijwilligers al enkele maanden eerder naar Rotterdam. Toen de broeders een plek voor het dagelijks avondgebed zochten, belandden ze in de Paradijkskerk. De aanwezigheid van de broeders trok veel jongeren. Na afloop van de Europese ontmoeting kwam de vraag van deze jongeren: "Kunnen we hier niet blijven bidden?" Sindsdien biedt de oud-katholieke parochie gastvrijheid en wordt er elke vrijdagavond een Taizégebed gehouden. Het gebed is van en door de jongeren, dat wil zeggen: ze regelen zelf de voorbereiding en uitvoering. Juist door het zelf-organiserend vermogen van de groep aan te spreken is het gelukt om vol te houden en jongeren een eigen plek in de kerk te geven. In sommige kerken wordt vaak andersom geredeneerd: als we een Taizédienst houden, dan zullen er vast meer jongeren naar de kerk komen. Jongeren treffen dan meestal een kerkdienst inclusief preek van

de voorganger, waarbij de doorsnee liederen vervangen zijn door Taizéliederen. Dat is feitelijk het tegenovergestelde van wat er in Taizé gebeurt. Het gaat niet alleen om de muziek, maar vooral om rust, stilte en authenticiteit.

"Kunnen we hier niet blijven bidden?"

Frère Alois, de huidige prior van Taizé, schrijft in zijn jaarbrief voor 2019: "Wat zou het mooi zijn als elke lokale kerkgemeenschap als een verwelkomende familie zou zijn, waar we onszelf kunnen zijn, met al onze twijfels en vragen, zonder bang te zijn om te worden veroordeeld". Daarmee verwoordt hij heel treffend de behoefte van zoveel jongeren die zoekende zijn: in de kerk een plek te vinden waar ze zichzelf mogen zijn, waar ze gezien worden en waar hun niets wordt opgedrongen.

Dát is Taizé.

Wat bezielt ons om zo te leven?

Oud Katholieke monastieke gemeenschap van de Goede Herder

De mensen die in contact komen met onze gemeenschap zeggen ons: 'Het voelt benedictijns aan en toch is het aangepast aan de 21e eeuw.' Deze opmerking is heel juist. Benedictus leefde op het einde van de 5e, begin 6e eeuw, en schreef een levensregel voor zijn gemeenschap in de context van zijn tijdsgewricht. Deze regel was anders dan de monastieke regels die toen gangbaar waren. Dat maakt Benedictus zo boeiend: hij bleef trouw aan de monastieke traditie, maar plaatste ze in de context van zijn tijd.

Ook onze kleine monastieke gemeenschap wil trouw zijn aan de grondpatronen van een monastieke levenswijze, maar wil ze plaatsen in de context van de tijd waarin we nu leven, met respect voor de evolutie in het theologisch en kerkelijk denken, alsook rekening houdend met de inzichten van de hedendaagse menswetenschappen. Onze gemeenschap heeft voor de eerste keer in 2009 contact opgenomen met de Oud-Katholieke Kerk, omdat wij op zoek waren naar een kerkelijke inbedding. Onze voorkeur ging uit naar een open kerk, die in de katholieke traditie staat en net zoals wij wil trouw blijven aan de oorspronkelijke traditie, maar ze wil beleven in de context van de tijd. Natuurlijk kwamen wij uit bij de Oud-Katholieke Kerk. Na een proces van kennismaking zijn we

eerst oud-katholiek geworden in de Statie Middelburg. Op 3 januari 2016 hebben wij dan onze monastieke geloften hernieuwd in de handen van bisschop Joris en werden wij opgenomen in het Aartsbisdom Utrecht.

'In Jezus van Nazareth laat God bijzonder zien hoezeer Hij de mens zoekt en hoe absoluut Hij gekozen heeft voor diens geluk. In Jezus van Nazareth laat een Mens zien hoe volkomen je van God kunt zijn: hoeveel vrijheid en menselijkheid, hoeveel durf en mededogen de mens kan bezitten als hij door God gevonden is en zich aan God heeft overgegeven. (Uit de spirituele leefregel)

Ook al is het kloosterleven niet voor iedereen weggelegd, toch heeft het vandaag een grote aantrekkingskracht op mensen. Allicht vertrekt die fascinatie bij sommigen vanuit vragen als: 'Wat bezielt mensen om zo te leven?' of 'Hoe kan iemand bewust kiezen voor geloften als armoede, gehoorzaamheid en zuiverheid?' Anderen zijn dan weer benieuwd naar het dagelijkse reilen en zeilen van zo'n religieuze gemeenschap. Nog anderen

voelen affiniteit met de spiritualiteit van een klooster of abdij en trachten die toe te passen in hun eigen, vaak drukke leven. Een feit is dat het leven in een klooster of abdij een heel eigen ritme kent, dat een grote aantrekkingskracht heeft op mensen, wat ze ook geloven, denken of voelen. Hoe proberen wij in onze kleine gemeenschap de positieve waarden van het monastieke leven gestalte te geven in bidden en werken? Wij proberen het samen te vatten in drie belangrijke woorden: stilte, soberheid en saamenhorigheid.

Stilte

Wij onderscheiden twee soorten van stilte in ons dagelijks leven. Vooreerst de grote stilte van na het zingen van de complete ten tot na het ontbijt. In deze stilte proberen wij het praten te vermijden en alle onnodige contacten naar buiten stil te leggen. Alleen omwille van de naastenliefde verbreken wij deze grote stilte. Deze stille uren hebben voor monniken en monialen

altijd een bijzondere betekenis gehad. Het sluiten van de dag, de uren van de nacht en het opengaan van de dag maken ruimte om alleen te zijn met de Ene.

Onze spirituele leefregel zegt het zo: *'De stilte helpt je een innerlijke mens te worden en je dagelijks te vernieuwen naar het beeld van je Schepper. De stilte zal je weer in evenwicht brengen wanneer je onrustig bent of bekoord wordt of vermoeid bent. Ze zal je leren je te beheersen, je te bedwingen, meester over jezelf te worden. Want er is gezegd dat wie in zijn spreken nooit misdoet een volmaakt mens is, in staat zichzelf geheel in toom te houden.'*

We kennen ook de kleine stiltes in het verloop van de dag. Deze kleine stiltes zijn bedoeld voor persoonlijk gebed en lectio divina. Het is dan het ogenblik dat wij onze aandacht richten op het Woord. Elke broeder en zuster heeft een leesrooster, zodat over de periode van één jaar de ganse Bijbel wordt gelezen. Daarnaast heeft ook

Stilte, soberheid en saamenhorigheid.

ieder de vrijheid om tijdens deze stille tijden zijn of haar persoonlijke gebedsvorm te beleven.

Uit onze spirituele leefregel: *'God is stilte. Zijn alvermogen Woord is vanuit een diepe stilte tot ons gekomen. En in het suizen van een zachte bries openbaarde Hij zich aan Zijn profeten. Stilte zal je ontvankelijk maken om te luisteren naar het hoogste Woord en diep in jezelf zul je een stem horen die fluistert: 'Kom naar de Vader'. Door die stilte zul je binnentreden in het geheim van God en zul je je ziel ontvankelijk maken voor de vreugde van Zijn aanwezigheid en voor de genade Hem te aanbidden.'*

Onder stilte plaatsen wij ook ons dagelijks getijdengebed. Het is het gebed van de Kerk dat wij als een lofprijzing, verbonden met de hele Kerk, bidden. Het is vooral bidden in verbondenheid met

de universele Kerk en alle religieuze gemeenschappen die over heel de wereld op verschillende tijdstippen God de lof brengen die Hem toekomt en ook alle zorgen van de Kerk en wereld voor God brengen.

'Verenig je met het onafgebroken gebed van de Kerk op aarde en in de hemel. Weet dat door jouw mond en hart heel de schepping de lof van God verkondigt en zucht naar de verlossing in de Heer. Zo zal je leven verzadigd zijn van gebed. Vervuld van dit zoeken naar God zul je jezelf kunnen geven zonder berekening en iedere dag opnieuw de wil van God volbrengen. Bidden en werken zijn niet zichzelf zonder elkaar.'

Naast het getijdengebed vieren wij ook regelmatig de Eucharistie, verbonden met de gehele Kerk. Op zondag rijden we ofwel naar de Statie Middelburg of vieren wij in onze huiskapel de Eucharistie, die wordt voorgedaan door een oud-katholiek priester. Maar wij verlangen toch in de toekomst ook op feest- en gedenkdagen de Eucharistie te kunnen vieren. Ook onze spirituele leefregel zegt daar onder andere over:

Overweging broeder Johan

Kaarsenatelier broeder Gino

'Door de genade van God ben je geroepen tot een leven waarin alles geïnspireerd wordt door het Woord en het breken van het Brood. Van dag tot dag moet je groeien in de kennis van dit Geheim en in een grotere liefde voor de Heer, die zichzelf daarin schenkt. De viering van de Eucharistie is het centrum van je leven. Het is de hoogste uitdrukking van je leven in gemeenschap en de beste steun daarvoor.'

Soberheid

Religieus leggen de gelofte af van armoede. In de geschiedenis is dit op verschillende manieren begrepen. Vaak heeft deze gelofte een negatieve invulling gekregen. Vandaag vertalen wij dit naar soberheid, want armoede kan geen deugd zijn. We worden zelfs als christenen opgeroepen iets te doen aan de armoede in deze wereld. Onze soberheid is er dus op gericht dat wij bewust omgaan met het materiële, alsook met energie en grondstoffen. Ook is onze soberheid erop gericht om solidair te zijn met anderen en ook te delen met mensen die het moeilijk hebben en kwetsbaar zijn. Natuurlijk mag soberheid niet leiden tot somberheid, integendeel, zij moet een bron van vreugde worden.

'Je zoekt de soberheid niet om zichzelf noch uit minachting of angst voor de goederen die God je schenkt. Maar je wilt ertoe bijdragen de armoede in de wereld op te heffen en zelfs je eigen bezit daarvoor in te zetten.'

Samenhorigheid

Vroeger gebruikte men het woord gehoorzaamheid. Deze werd eerder begrepen als het opvolgen

van bevelen van de overste en het onderhouden van de regels en de constituties van het klooster. Natuurlijk is daar niks mis mee, maar samenhangigheid geeft voor ons beter weer waar het eigenlijk om gaat: het is vooral het samen luisteren naar wat het evangelie van ons als individu en als gemeenschap vraagt. Luisteren heeft, zoals Benedictus het heeft bedoeld, vooral te maken met het luisteren met het oor van je hart en openstaan voor wat ook anderen te zeggen hebben. Dus niet het laatste woord moeten hebben, maar samen horen wat 'de Geest te zeggen heeft tot de Kerken' Openbaring 2,7.

'De navolging van Jezus vraagt van jou en de gemeenschap, dat je op de eerste plaats samen luistert naar het evangelie. Zowel persoonlijk als in gemeenschap moet je je stellen onder het Woord en je gedrag en de keuzes van de gemeenschap van daaruit bepalen. Je zult dan samen de waarheid vinden die je ten diepste bevrijdt, zo wordt de saamhorigheid een dynamische ruimte voor persoonlijke en gezamenlijke ontwikkeling.'

Vanuit dit samen luisteren gaan we als gemeenschap onze beslissingen nemen. Zo hebben we bijvoorbeeld samen gekozen om een broeder vrij te maken voor het vluchtelingenwerk in Calais. Zo hebben we samen gekozen om open te staan voor ontkerkelijken die zoeken naar zingeving of in morele nood verkeren. Op deze wijze willen we Jezus als de Goede Herder navolgen, die de negenennegentig schapen achter laat en op zoek gaat naar het verloren schaap.

We weten ons geroepen, om in deze wereld getuigen te zijn van de eenvoud en de vrijheid van het evangelie, op voeten die liefdevol dienen, met handen die creatief scheppen, op de hartslag van een biddend leven, op de kracht van liefdevolle aandacht. Geroepen zijn we om door een monastieke levenswijze een teken van hoop te zijn voor de mens die opgejaagd of verdrukt is in de samenleving. Geroepen zijn we om telkens weer opnieuw het beste in mensen aan te spreken en te bevestigen. Geroepen zijn we om in de stad van de mens en in de Kerk van alle tijden, een gemeenschap van het hart te zijn, een warm hart te hebben voor de mensen en de wereld en de vreugde van het evangelie uit te stralen.

www.goedeherder.be

'Maar ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder.'

Joh. 10,16

Tot besluit

Religieus leven heeft dus alles te maken met een evangelische levensvorm.

'Jezus navolgen als de Goede Herder is zijn levenskeus voor de kwetsbare tot de jouwe maken in de oorspronkelijkheid van je eigen mogelijkheden en in de concrete situatie waarin je leeft. Het is leven voor de waarden waarvoor Jezus heeft geleefd en is gestorven. Het is de weg volgen die de Goede Herder is gegaan en Zijn geest tot de jouwe maken.'

Wat wij biddend en werkend beleven is maar één vorm. Gelukkig zijn er nog vele andere vormen. Maar allen dragen wij bij om het gelaat van Christus te weerspiegelen, en zo vruchtbaar te zijn voor de komst van het Rijk Gods in het hier en nu.

Lidwien van Buuren

Klooster Port-Royal en de Kerk van Utrecht

Gedeelde strijd, gedeelde bronnen

'Vele bezoekers van de plaats, waar eenmaal het beroemde klooster Port-Royal buiten Parijs zich bevond, gaan niet weg zonder een herinnering aan die plek mee te nemen in de vorm van een stukje steen van de oude gebouwen, of van een takje van de notenboom die Pascal geplant zou hebben. Zo leeft Port-Royal voort in de gedachtenis der vromen. Ja, zelfs de Roomse kerk, die vóór twee eeuwen tot diep in de grond dit klooster heeft laten verwoesten, gaat in onze dagen Port-Royal gedeeltelijk voor zich opeisen als een der glanspunten van katholiek Frankrijk, gelijk Henri Bremond, een bekend Frans schrijver van deze tijd zegt.

Niet eenieder is het gegeven deze pelgrimstocht te maken en een souvenir vandaar mee te nemen. Port-Royal heeft echter iets beters aan te bieden dan zulk een stoffelijke herinnering. Het heeft een erfenis van meer waarde nagelaten; een schat van wetenschap en godsvrucht, waaraan de belijder van ieder kerkgenootschap zich verkwikken kan. Van de vruchten uit deze zo ruim bebouwde tuin wordt ons hier iets aangeboden. Wie bijbeltaal verstaat en een Thomas à Kempis tot zijn stichting leest, die zal ook smaak vinden in deze lectuur. Hier wordt een taal gesproken, die het hart verwarmt en de geest sterk maakt in God. Waar in onze tijd behoefte is aan vaste spijs voor een hongerende mensenziel, daar durven wij deze schotel met vertrouwen aan te bieden.'

'Solitude de Port-Royal des Champs', Gouache naar de gravure van Madeleine Horthemels, Musée de Port-Royal des Champs

Negentig jaar geleden schreef Franciscus Kenninck (1859-1937), toen aartsbisschop van Utrecht voor de Oud-Katholieke Kerk van Nederland, deze woorden als inleiding bij de bundel *Stemmen uit Port-Royal. Woorden van troost en verlichting*, samengesteld en vertaald door de toenmalige pastoor van de Sint Gertrudis in Utrecht, Engelbertus Lagerwey (1880-1959). In die tijd werden toekomstige oud-katholieke pastoors op het Seminarie in de Muurhuizen in

Amersfoort nog uitgebreid onderwezen in de geschiedenis van dit klooster en zijn betekenis voor de Kerk van Utrecht. De meeste oud-katholieke pastorieën beschikten nog over bibliotheken met oude boeken over dit klooster en zijn strijd met Rome, de Franse koning Lodewijk XIV (1638-1715) en de jezuïeten over de genadeleer van Augusti-

nus. En sommige pastoors lazen die boeken ook, in het Latijn, het Frans of het Nederlands.

Port-Royal verdedigd en verwoest

De Kerk van Utrecht heeft zich sinds de zeventiende eeuw verwant gevoeld met het klooster Port-Royal bij Parijs: zij waren strijdmakkers in het geloof. Zij zwichtten allebei niet voor de machthebbers van hun tijd – de paus, de jezuïeten, Lodewijk XIV, de aartsbisschop van Parijs, de nuntius in Brussel –, maar bleven opkomen voor een serieus genomen, met hart en verstand beleefd katholiek geloof, dat teruggaat op de bronnen: de Bijbel en de kerkvaders.

De directe aanleiding tot de strijd vormde de veroordeling door Rome in 1640 van het levenswerk van Cornelius Jansenius (1585-1638) over de genadeleer van kerkvader Aurelius Augustinus (354-430). De ongeveer duizend pagina's in folio Latijn werden in vijf stellingen samengevat, waarvan Rome schreef dat deze ketteren waren. Het klooster en zijn vrienden – de *solitaires* – namen het op voor de inmiddels overleden Jansenius. De jongste broer van de abdis van het klooster Mère Angélique Arnauld (1591-1661), Antoine Arnauld (1612-1694), doctor in de theologie aan de Sorbonne, schreef in twee openbare brieven dat de vijf stellingen wel ketteren waren, maar in het boek niet te vinden waren, waarop de Sorbonne hem in 1656 veroordeelde. Paus Alexander VII (1599-1667) eiste vervolgens van geestelijken en kloosterlingen de ondertekening van een Formulier, waarin stond dat de vijf stellingen ketteren waren, in het boek voorkwamen én door Jansenius in ketterse zin waren onderwezen.

Blaise Pascal (1623-1662), die zich in 1654 onder invloed van zijn in het klooster ingetreden zus Jacqueline ook bij de *solitaires* van Port-Royal had gevoegd, schreef daarop in 1656-1657 onder pseudoniem zijn achttien *Provinciales*: briljante vlugschriften, waarin hij het op een vaak ironische toon opneemt tegen de jezuïeten en vóór Jansenius, Augustinus en de heilige Schrift.

De verdediging door mensen als Arnauld en Pascal voorkwam niet, dat de zusters verder onder druk

werden gezet om het Formulier te ondertekenen. De meesten van hen zwichtten echter niet, ook niet toen de *solitaires* moesten onderduiken of uitwijken, onder andere naar de Nederlanden. Uiteindelijk liet Lodewijk XIV het klooster uitsterven. Op zijn bevel werden de laatste kloosterzusters weggevoerd en het klooster in 1711 met de grond gelijk gemaakt.

Codde aangeklaagd en afgezet

Kort voordat dat gebeurde, in 1700, was de apostolisch vicaris van de Kerk van Utrecht, aartsbisschop Petrus Codde (1648-1710), naar Rome geroepen om zich daar te verantwoorden voor zijn beleid. Hij werd er bijna drie jaar vastgehouden zonder dat precies duidelijk werd waarvan hij werd beschuldigd.

Onlangs zijn de in het Latijn geschreven dagboeken van die periode van Codde zelf en van twee van zijn reisgenoten, Jacob Krijs (1673-1724) en Benedict de Waal (1664-1709), gepubliceerd, in een Nederlandse vertaling van bisschop van

De zusters zwichtten niet

Haarlem Dick Schoon. Van dag tot dag is daarin te lezen wat zij deden, wie zij bezochten, wie hun gesprekspartners waren en waarvoor zij zich moesten verantwoorden. Net als de zusters en de theologen van Port-Royal werd ook Codde van 'jansenisme' beschuldigd, al werd dat nooit met zoveel woorden tegen hem gezegd. Niettemin schreef hij in Rome een verdediging tegen een aantal van de half uitgesproken beschuldigingen, die door diverse bevriende en minder bevriende theologen in Rome werd beoordeeld als rechtzinnig in de kerkelijke leer. Zijn vijanden spraken zich er echter niet duidelijk over uit en ook het college van kardinalen dat over hem moest oordelen, is nooit tot een eenduidig vonnis gekomen. Codde had verwacht dat hem in Rome gevraagd zou worden het Formulier van Alexander VII

Na de mensen van Port-Royal werd ook Codde beschuldigd van 'Jansenisme'

te ondertekenen, maar ook dat is niet gebeurd. Sterker nog, paus Clemens XI (1649-1721) drukte hem persoonlijk op het hart om over zijn bezwaren tegen ondertekening het stilzwijgen te bewaren. Zonder dat er een duidelijk vonnis werd geveld, werd Codde geschorst, hetgeen hij niet van curieambtenaren maar uit brieven uit de Republiek te horen kreeg. Pas toen de Staten van Holland voor hun 'burger Piet Codde' in de bres sprongen, kreeg hij na lang aandringen toestemming om naar huis terug te keren. De schorsing werd niet ongedaan gemaakt, maar twee jaar later in 1704 in een definitieve afzetting omgezet. Het lukte de vervanger die Rome voor Codde benoemde, Theodorus de Cock (1650-1720), niet om de belangrijkste geestelijken in de Republiek aan zijn zijde te krijgen en uiteindelijk werd De Cock uit de Republiek verbannen. Deze verwickelingen rond Coddes schorsing vormden de opmaat tot het uiteenvallen van de Kerk van Utrecht in een Rooms-Katholieke Kerk, die zich onderwierp aan het directe bestuur door Rome, en een Oud-Katholieke Kerk, die aan oudere rechten en een oudere geloofsleer bleef vasthouden.

Gedeelde erfenis

De geschreven en gedrukte erfenis van hen die in Frankrijk de herinnering aan het klooster Port-Royal levend wilden

houden, wordt in Frankrijk bewaard in Parijs, in de *Bibliothèque de la Société de Port-Royal* aan de Rue Saint Jacques. De gezusters Sophie Gillet (1812-1877) en Rachel Gillet (1815-1877) hadden ervoor gezorgd dat die erfenis daar kwam en goed werd beheerd. Zij correspondeerden er ook over met de toenmalige rector van het Oud-Katholieke Seminarie, Christiaan Karsten (1810-1884) en stuurden in de tweede helft van de negentiende eeuw vele kisten met boeken, handschriften, schilderijen en gravures naar Nederland, omdat zij de Kerk van Utrecht beschouwden als de laatste vertegenwoordiger van het ware katholieke geloof dat ook Port-Royal had bezield. Een deel van deze erfenis, schilderijen van de abdis, biechtvaders en *solitaires*, is nog steeds te zien in het voormalige seminariegebouw van de Oud-Katholieke Kerk aan de Koningin Wilhelminalaan 3 in Amersfoort, waar nu het Bisschoppelijk Bureau is gevestigd en dat onlangs is omgedoopt tot 'Alticolense', naar het oude seminarie in Leuven waar tot 1723 de geestelijken van de Utrechtse Kerk werden opgeleid. Sommige oud-katholieken beschouwen de mensen van Port-Royal nog steeds als heiligen en bronnen van inspiratie voor hun geloof. Misschien wordt het weer eens tijd, voor oude oud-katholieken én voor nieuwere oud-katholieken die nader kennis willen maken met de spiritualiteit van Port-Royal, om op bedevaart te gaan. Naar de ruïnes van het klooster Port-Royal des Champs, naar het museum in de Granges, naar de kerkjes van Magny-les-Hameaux en Saint Lambert des Bois, waar de botten van het kloosterkerkhof en de grafstenen na 1711 naar toe werden gebracht, en naar de plekken in Parijs zelf, waar de herinnering aan Port-Royal levend gehouden wordt.

Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw is er aan de rand van het Brabantse dorp Bergeijk een gemeenschap ontstaan: Gemeenschap De Hooge Berkt, genoemd naar de buurt waar deze ontstond. Ik leef en werk er ruim veertig jaar, maar ben in die jaren vaak verhuisd tussen de plekken waar onze gemeenschap vestigingen had: in Duitsland - en nog altijd heeft: in Bergeijk en Thorn. Ik ben er op mijn plaats, ik ben er gelukkig. Dus: mooi om er over te schrijven in De Oud Katholiek.

Leonie van Straaten

Gemeenschap De Hooge Berkt

Geloven én leven in de gulden driehoek

Gemeenschapsleven

We zijn in Bergeijk onderdeel geworden van de buurt: de huizen van de stichting en de huizen van dorpsbewoners staan kriskras door elkaar. Centraal is de 'gulden driehoek': een enigszins parkachtig aangelegd terrein met daarin drie gebouwen, die ons leven bepalen: ontvangstruimte, kapel en eetruimte.

In de gulden driehoek speelt zich ons gemeenschapsleven af, vanaf het ontbijt om 7.45 uur tot en met een samenzijn in de ontvangstruimte tot meestal 22.00 uur. Dat betekent niet dat iedereen alle dagen zo lang aanwezig is: ieder heeft daarin een eigen kleur, al naar gelang roeping en mogelijkheden. Voor aanwezigheid op weekdagen en in weekenden staan dagteams garant: alle leden zijn verdeeld over vier teams, die ieder één dag zorgdragen voor de werkzaamheden, het gezamenlijk gebed en de gastvrijheid. Elk dagteam heeft ook een weekend in de maand onder zijn hoede. De maandag is een 'open dag', waaraan ieder zijn eigen invulling geeft.

Momenteel zijn er een kleine honderd leden en evenzoveel vrienden, verspreid over het land. Dagelijks lopen er dertig à veertig mensen rond: leden, vrienden en gasten. We ontvangen geen subsidie en zijn zelfbedruipend. Hoe de gemeenschap ontstond? Er was geen plan, maar wel een diep verlangen om geloof te leven, omdat geloof en leven onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De mensen van het eerste begin gaven vorm aan deze overtuiging: zij gingen met elkaar in één huis wonen en ontvingen gasten. Gasten bleven soms wat langer, of voorgoed. Zo groeide de gemeenschap uit tot een beweging van mensen die, zo verschillend als zij zijn, christelijk leven concreet maken - met respect voor ieders eigenheid.

Waarom kom je meedoen?

Ieder van ons was ooit te gast en werd aangehouden door verschillende aspecten van ons samenleven: het leven met aandacht, de open communicatie waarin we samen zoeken als er zich

belangrijke vragen aandienen, de gebedsdiensten, die er driemaal daags zijn, of de eucharistieviering op zondag en de ontmoetingen tijdens de koffie daarna. Toch is er in die verschillende aspecten wel een soort gemene deler die een dieper verlangen raakt: de ervaring van 'zuster- en broederschap'. Dat is niet soft, want in de keuze om bij elkaar te blijven, dienen zich steeds nieuwe uitdagingen aan. Dat is spannend, want er staat soms veel op het spel, maar het blijft goed, zolang we leven met het oog op Verbond. Wij vormen met ons eigen leven een zoek- en een vindplaats en zo zijn we een soort oefenplaats van gelovig samenleven. We zoeken, geven en ontvangen zin en betekenis voor ons leven; we blijven luisteren hoe de Geest van het Evangelie in ons handelen concreet kan worden tussen ons én in de wereld. Zo hopen wij dat ons leven een bijdrage kan zijn aan een bewoonbare wereld en een hartelijke kerk.

Gastvrijheid

Onze gemeenschap is ontstaan in en door gastvrijheid, met daarbij een diep besef: in iedere gast kan God zelf binnenkomen. Dit daagt ons uit tot openheid en aandacht voor iedere mens die onze drempel over komt. Gasten komen meeleven, voor stilte en gebed, voor een retraite van enkele dagen of langer, soms zelfs voor een dertigdaagse. Er zijn verschillende retraitevormen, omdat er leden zijn die zich hebben geschoold in verschillende richtingen. Gasten vormen een verrijking voor ons eigen leven, want als wij echt vrij zijn voor de gast die binnenkomt, blijven we groeien aan gasten en aan elkaar. Zo zijn we voor hen en voor onszelf een plaats waar deze liedtekst kan gebeuren:

*Om te komen tot onszelf
tot het stil en diepst geheim,
dat ons leven in zich draagt.
daarom noemen wij Uw Naam.*

Oecumene

In de oorsprong waren wij een rooms-katholieke gemeenschap. Er was een hartelijke verbinding met de bisschop van ons bisdom; we hebben er

altijd waarde aan gehecht om hem te blijven informeren over ons leven, zonder dat dit een formele status kreeg.

Op den duur breidde de kring zich uit en kwamen er mensen met een protestantse achtergrond, sinds enkele jaren een paar oud-katholieken en er zijn inmiddels ook mensen zonder kerkelijk thuis - zij vonden dit in onze gemeenschap. Dit leidde tot een bewustwordingsproces waarin we kozen voor verbinding met 'de kerk van alle tijden en alle

Ieder van ons was ooit te gast

plaatsen' en we gingen de uitdaging aan om daarin een weg te zoeken. Dit gaan en staan in de oecumene blijft een zoektocht: de keuze om verbonden te blijven is een ideaal en dat moet dan wel handen en voeten krijgen: hoe doe je dat? Het is voor ons een belangrijke stap geweest, dat we contact zochten en vonden met de drie kerken waar leden van ons nu mee verbonden zijn: de Rooms-Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk Nederland en de Oud-Katholieke Kerk. Sinds december vorig jaar zijn we in gesprek met deze drie kerken over onze weg als oecumenische gemeenschap, en het is hoopvol dat we als een proeftuin mogen meewerken aan 'de kerk van de toekomst'.

Wat voegen wij toe?

Misschien dat het antwoord op deze vraag van de redactie beter door gasten of een toevallige voorbijganger verwoord kan worden dan door een gemeenschapslid. Maar als ik het dan toch waag: wij bieden een plaats waar mensen in deze woelige wereld op verhaal kunnen komen, zich kunnen laven aan het grote Verhaal van God met mensen en hun eigen plaats in dit Verhaal kunnen zoeken en vinden. In een wereld waarin eenzaamheid en depressie veelvuldig voorkomen, mogen wij een teken zijn van Verbond. De deur staat open: van harte welkom!

www.hoogebek.nl

De Bolder Bazar - een verhaal over mensen

Over de Bolder Bazar van IJmuiden zou een film gemaakt moeten worden. Van de start in maart tot de finish bij de verdeelavond in november. Er zijn zo veel emotionele, tenenkrommende, wonderlijke en prachtige momenten in de opbouw naar de Bazar dat er al eens een boek over verschenen is met de titel *Draaien maar*. Het hele gebeuren zou zeker een boeiende film kunnen opleveren.

Léonie Wijker

De bazarcommissie komt voor de eerste keer bijeen in het huis van Anita in Velsbroek. Er is altijd gebak. De vragen zijn ook altijd dezelfde, één of twee dagen? (Het is er sinds dit jaar één, een revolutie!) Wie heeft al toegezegd mee te doen? Wat zijn dit jaar de prijzen voor de matrixverloting en wie verzorgt de boodschappenmand? Deze onderwerpen kosten niet veel besprekingsijd. De bazarcommissie wisselt het laatste wel en wee van de parochianen uit, hoort wie dit jaar echt te oud is om nog mee te doen en wat de vrouwenvereniging denkt over de diverse onderdelen. JP regelt vervolgens van alles. De volgende bespreking van de bazarcommissie is in huize Gouda. Ook nu zijn er weer lekkernijen bij de koffie. Er is een parochiaan van de pier gevallen en de vraag is of het nog wel goed met hem komt. Hij is een van de belangrijkste medewerkers. Het gerucht gaat dat er volgend jaar geen viskraam meer is; er klinkt een

kreet van ontzetting. JP is al bezig met een oplossing: wil de man van Bep het niet overnemen? De samenwerking bij de boekverkoop was geen succes, gelukkig wil Johan het dit jaar weer doen. De opluchting is groot. Bij de borrel is het hele draaiboek besproken. Leonie schrijft een stukje voor het parochieblad. JP zet de laatste punten op de i en laat posters drukken.

De medewerkersavond
Eind september komen alle medewerkers in de Bolder bij elkaar om het draaiboek door te nemen. Ook hier is de gezelligheid belangrijker dan de bespreking. Diverse 'medewerkers' hebben een kleine rol, maar voelen zich verbonden met het groter geheel. Belangrijkste onderwerpen op deze avond: de tafelindeling, het te verwachten weer en het ophalen van de spullen voor de rommelmarkt. Ieder jaar zijn er weer grote zorgen over de vraag hoe al die spullen nu toch weer op tijd in de Bolder moeten komen. Dat er al jaren een aanhangwagen beschikbaar is en dat de eigenaar ervan graag helpt, wordt blijkbaar ieder jaar weer vergeten. Iedereen hoort wat zijn of haar plek in De Bolder zal worden, fronsen nog eens de wenkbrauwen bij het idee dat het rad de hele dag zal draaien en gaat aan de borrel. JP noteert de laatste actiepunten.

Kleding uitzoeken

Op de dinsdag voor de Bazar verzamelen twintig vrouwen zich om alle ingebrachte kleding uit te zoeken. Veel werk, maar supergezellig. Er wordt ook veel gekeurd en gepast. Van de kerkzolder komen de honderden kledinghangers, die daar al generaties lang worden bewaard. Er zijn te veel schoenen voor de beschikbare tafels. Aan het einde van de dag lijkt de achterkant van de kerk op een prachtige kledingwinkel. Gesorteerd op kinde-

ren, mannen en vrouwen. Voor ieder wat wils. Op miraculeuze wijze gaat het opbouwen altijd goed. Altijd! Als de Bazar begint, staat alles en iedereen op z'n plek. In de week in aanloop naar de Bazar zijn daar de volgende discussies: er zijn niet genoeg koelkasten, ooh toch wel! Er staan niet genoeg tafels, en ze staan niet op de juiste plek, ooh toch wel. Er komen vast niet genoeg spullen binnen om te verkopen, ooh toch wel, Waar laten we alle spullen die over zijn? Wie komt er wanneer helpen? Ooh dat blijkt toch geregeld. Er ontstaat een grote saamhorigheid. Iedereen die dat kan draagt bij. Er wordt gebakken, ingepakt, gebloemschikt, lootjes geschreven, gedoneerd, ingekocht... JP heeft nog grote prijzen gekregen: twee fietsen en een flatscreen-tv van Han Tol!

De grote dag!

De Bazar begint. Vanaf acht uur wordt de rommelmarkt al opgebouwd en het regent. De op de rommelmarkt afkomende handelaren staan al uren te zuchten en te steunen: ze zien van alles en mogen nog niets kopen. Een deel van de rommel moet vanwege de regen dan maar binnen staan. Met grote spoed wordt al het antiek in de leringkamer verstopt of afgedekt. Je zal toch per ongeluk een antieke kandelaar verkopen voor een euro... Om tien uur precies... regent het heel hard. Alle wachtenden komen doorweekt binnen. De koffie loopt, het gebak geurt, er is veel te kopen en te winnen. Er is muziek en het is warm en gezellig! Zo gezellig dat er gevraagd wordt om het rad van avontuur: gokken! Dat willen ze! Dat rad gaat uiteindelijk om elf uur draaien en zal niet meer stoppen, voordat al de prijzen echt op zijn. Het ruikt heerlijk naar gebakken vis. De Bolder staat vol met betrokken parochianen en buurtgenoten. Buurtgenoten die er echt naar uitkijken: de Bazar! Bij JP kun je pin-

nen! (Een noviteit in 2018) Het bekendmaken van de uitslag. De hele avond heeft JP zitten tellen. Dat de kassiers de hele dag uitstekend bijhouden (in een schrift!) hoeveel geld er binnenkomt, maakt niet uit. Laat op de avond komt de verlossende uitslag: het is weer een geweldig resultaat! Meer dan €14.000 (bruto)! Iets minder dan voorgaande jaren maar ja, we zijn van twee dagen naar één dag gegaan. Dus relatief gezien een fantastisch resultaat.

De verdeelavond

Die nog steeds verdeelavond heet, ondanks dat er

Het ruikt heerlijk naar gebakken vis

weinig meer te verdelen valt. Vroeger waren er nog diverse vrouwenverenigingen, die allemaal een deel van de opbrengst kregen. Nu gaat tien procent naar een goed doel en de rest wordt overgemaakt aan de penningmeester van de parochie. De verdeelavond verloopt ook volgens een vast patroon. Natuurlijk is er koffie met koeken, het gaat

tenslotte om de gezelligheid. Maar het is een serieuze aangelegenheid. Wat ging goed, wat kan beter? Wie gaat nu echt stoppen (maar zegt dat ook al zes jaar) en welke ideeën zijn er voor het komende jaar? Stiekem is iedereen super trots op het geweldige resultaat en maakt zich zorgen of het volgend jaar wel weer goed komt. En dat komt het, natuurlijk. Maar ieder jaar met een beetje meer moeite, ieder jaar weer met minder mensen. JP zou ook wel willen stoppen, maar ja: wie houdt dan de regie?

Draaien maar, 2003, ISBN 9064554285. Uitgave van de Historische Kring OKK IJmondparochies

Leeuwarden-Leksum

Friezen zingen wel

Pieter Hes

Sinds november 2018 siert de sculptuur *De zanger* het voorportaal van de Sinte Ceciliakerk te Leksum, een dorp onder de rook van Leeuwarden. Deze kerk is eigendom van de Protestantse Gemeente Leksum, waarmee de Oud-Katholieke Statie van de Heilige Theresa van Avila hartelijke contacten onderhoudt. Sinds november 2015 worden de diensten van de statie in dit kerkgebouw gehouden.

“Frisia non cantat”, Friezen zingen niet, beweerde de Romeinse geschiedenschrijver Tacitus bijna twee millennia geleden. Hij doelde op het roemruchte en ruige volk uit lang vervlogen tijden, dat leefde tussen de Weser en de Zwin en dat een paar eeuwen geleden verdween in de mist van de geschiedenis. De huidige Friezen zijn waarschijnlijk geen afstammelingen van dit volk. Niettemin klinkt de uitspraak van Tacitus door tot in onze dagen. Maar geldt hij ook voor de Friezen van nu? In ieder geval niet voor de (gast)leden en belangstellenden van de Statie Friesland, die maandelijks in deze protestantse kerk samenkomen om de

eucharistie te vieren. Er wordt dan uit volle borst gezongen. Typisch oud-katholiek, niet-waar?

De sculptuur, die we in 2018 voor een vriendenprijsje op de kop konden tikken bij boekhandel Riemer, is een stille getuige van deze zanglust.

Uitnodiging

Vermoedelijk sprak dit ook het kerkbestuur en de leden van de Protestantse Gemeente aan, want ze stemden ermee in dat de sculptuur een permanente plaats kreeg in het voorportaal. Niet voor niets draagt de kerk de naam van de beschermheilige van de kerkmuziek. Zelfs een onderkoelde Fries of Friezin (om een ander stereotype van stal te halen) ‘ontdooit’ als hij of zij zingt, of hij nou oud-katholiek is of niet. De sculptuur is daarvan niet alleen een getuige, maar ook een uitnodiging om mee te zingen, vooral voor degenen die voor het eerst aan een oud-katholieke eucharistieviering deelnemen. De Oud-Katholieke Kerk van Nederland besloot in 1909 het Nederlands in de diensten in te voeren. Dat was destijds een novum. Toen in 1978 een Bijbelvertaling in het Fries verscheen, ontsnapte dit niet aan de aandacht van de redactie van *De Oud-Katholiek* (14 oktober 1978, p. 92). De bezoekers van de vieringen van de

‘De Zanger’, kunstenaar onbekend

Statie Friesland hebben voor een deel het Fries als moedertaal. (Er is in de statie zelfs een geboren en getogen Derper (inwoner van Egmond aan Zee), die zich beijvert voor beter Fries onderwijs.) Uit een onderzoek uit 2018 van de Fryske Akademy bleek dat het Nederlands in vrijwel alle kerken in Friesland het ‘kerklatin’ is. Dat doet geen recht aan een essentieel kenmerk van het christendom: inculturatie. Geen taal of cultuur is te min voor de Heer. Daarom wordt er in de vieringen van de Statie af en toe een lezing in het Fries gelezen. Gaan we misschien in de toekomst ook in het Fries zingen?

In Memoriam

Remco Robinson

Tot ontsteltenis van velen overleed op 10 maart 2019 priester Remco Robinson, bij leven onder andere rector van Middelburg, docent en secretaris van het docentencollege van het Seminarie, lid van het Collegiaal Bestuur, supervisor en judoleraar, in de leeftijd van 39 jaar.

Remco Robinson wilde herkenbaar zijn als priester en dichtbij zijn bij mensen en hun ervaringen in het leven. Degenen die het meest zorg nodig hebben omdat ze op een of andere wijze uitgesloten worden, moesten voor hem ook de meeste aandacht krijgen.

Dat gaf hij als student al handen en voeten in het daklozenpastoraat, maar ook als pastor van de Mission to Seafarers in Vlissingen (2010 – 2016). Zijn hart ging uit naar de zeelui, die onder niet benijdenswaardige omstandigheden geld moeten verdienen om hun families overeind te houden.

In zijn observaties van het kerkelijk leven was Remco scherp: te veel focus op onze geschiedenis gepaard aan zelfgenoegzaamheid maakte onze kerk volgens hem soms eerder tot een curiositeit dan tot een serieuze optie voor nieuwkomers. Daar wilde hij wat aan doen. Het gebrek aan missionair besef dat Remco geregeld leek tegen te komen, raakte hem in zijn hart. Als lid van het Collegiaal Bestuur sinds begin vorig jaar, was hij de pleitbezorger van een aanpak die de kerk ‘in de wereld zou zetten’.

Ondanks zijn inspanningen als pastoor, vader en partner, knaagde er altijd een alles ondermijnende twijfel aan hem. Het gevoel niet te kunnen geven wat je eigenlijk van jezelf verwacht, trok hem dikwijls in een moeras, waarin de blik zich vernauwt en het alleen nog donker is...

Een broeder in Taizé zei hem eens: ‘Je hoeft je niet als Zacheüs in een boom te klimmen terwijl Jezus je beneden opwacht.’ Met andere woorden: je hoeft niet te proberen jezelf perfect te maken, want je bent welkom zoals je bent.

Dat de Heer deze mooie man en priester-uit-het-hart het geluk geven mag, dat hij hier niet helemaal vinden kon. Wij danken de Heer dat we Remco Robinson mochten kennen, en we vertrouwen deze vriend toe aan Gods handen. En we bidden daarbij voor zijn kinderen, zijn vrouw en voor allen die dichtbij hem staan en hem zullen missen.

Verkort In Memoriam van Aartsbis-schap Joris Vercammen, dat uitgebreider gepubliceerd werd op de landelijke website van de kerk.

Kokosnootreliëhouder, circa 1230-1250, collectie Domschat Sint-Paulusdom Münster. Foto Stephan Kube, Greven

Münster Domschat in het Catharijneconvent

In de Paulusdom van Münster worden al eeuwenlang oogverblindende rijkdommen bewaard. De meest wonderbaarlijke voorwerpen gemaakt van goud en zilver, edelstenen en exotische materialen uit alle windstreken zijn sinds de middeleeuwen samengebracht én samengebleven. Deze schat heeft oorlogen, rampspoed en beeldenstormers overleefd en verlaat nu voor het eerst in de geschiedenis de schatkamer in Münster om in Museum Catharijneconvent te schitteren. Op de tentoonstelling zijn de topstukken uit de schatkamer te zien, waaronder de befaamde Pauluskop uit 1060: een van de oudste reliëkhouders ter wereld, evenals de oudste kokosnootreliëhouder ter wereld, een met parels en edelstenen overladen reliëkkruis en een fraaie heilige Agnes van goud en zilver. Exotische objecten getuigen van de internationale positie die Münster in de middeleeuwen bekleedde, onder andere een reliëhouder, geschonken door keizer Otto in 997 en bergkristallen speelstukken uit het huidige Iran. De bekroning van de kokosnootreliëhouder is een mooi voorbeeld: de Iraanse leeuw werd een lam door het kopje om te draaien. De tentoonstelling is te zien tot en met 10 juni.

En dan nog dit

Aantal christenen neemt af, maar nieuwe groepen staan op

De ontkerkelijking en teruggang in het christelijk geloof blijft doorzetten in Nederland. Daar staat tegenover dat jonge kerkleden juist steeds gemotiveerder zijn. Bovendien vormen de ongeveer een miljoen christenmigranten een steeds belangrijkere christelijke geloofsgroep. Dit wordt duidelijk uit het SCP-rapport *'Christenen in Nederland: kerkelijke deelname en christelijke gelovigheid'* dat in december 2018 is gepubliceerd. Het SCP-rapport laat de trend naar ontkerkelijking in Nederland goed zien. In 2002 beschouwde nog 43% zich lid van een religieuze gemeenschap, in 2016 was dit 31%. Ook wordt de breuk met de kerk radicaler. Twee derde van de Nederlanders zegt weinig of geen vertrouwen te hebben in de kerken of religieuze organisaties. Uit de gesprekken met de kerkleiders blijkt dat zij enige onzekerheid hebben over de rol en de toekomst van kerken. Enerzijds is men ervan overtuigd dat de behoefte aan zingeving blijft bestaan en dat migranten mogelijk het geloof in Nederland kunnen revitaliseren. Anderzijds is het niet altijd duidelijk hoe de kerk het best kan omgaan met de sterk gewijzigde omstandigheden en de secularisering.

De Sint-Jacobuskerk van de Utrechtse tuinders

Hoveniers in Utrecht

Onder de titel *Van Rossem vertelt* verschijnt er regelmatig een video op Youtube, waarin Maarten van Rossem vertelt over interessante personen en plaatsen uit de geschiedenis van Utrecht en omgeving. Soms komen er typisch katholieke onderwerpen aan de orde, zoals Bonifatius, Kloosterleven en Bedevaarten. In het filmpje *Verdwenen hoveniers* komen we oud-katholieke namen tegen en spreekt Maarten met een Utrechtse parochiaan, Coen van Kasteel, afkomstig uit een oude tuindersfamilie. Hij vertelt over het leven van de (oud-katholieke) hoveniers in Utrecht in vroegere tijden en laat oude foto's zien.

BIJBEL IN GROTE LETTERS

Groot Letter Bijbels waren alleen nog maar tegen hoge prijzen te koop. De Bijbelvereniging heeft een nieuw (vijfdelige) Groot Letter Bijbel laten drukken en stelt die gratis ter beschikking. Er wordt wel een bijdrage gevraagd van € 9,50 per set. Voor deze uitgave is de NBV (Nieuwe Bijbelvertaling) gebruikt. T 085 104 17 14
E info@bijbelvereniging.nl

Service

Officiële berichten

De Aartsbisschop van Utrecht heeft:

- met ingang van 1 september 2018 de heer W.J.E.M. Wolff eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H. Johannes de Doper te Gouda.
- met ingang van 16 december 2018 de heer C.P. Zoutendijk opnieuw aangesteld (met dispensatie) als kerkmeester van de parochie van de H.H. Johannes de Doper, Maria Magdalena en Laurentius te Schiedam, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 januari 2019 mevrouw M.A. Camphuis en de heer A.G.M. Captijn eervol ontslag verleend als kerkmeester van de H. Vitus te Hilversum.
- met ingang van 1 januari 2019 mevrouw L.M. van Geene-Grasmeijer, mevrouw T. van der Heijden-Folkers, mevrouw R.G.J. Kinneging, de heer M. Mulder en de heer D. van Maaren aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H. Vitus te Hilversum, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 januari 2019 de heer J. de Rijk eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H.H. Maria, Jakobus en Gertrudis te Utrecht.
- met ingang van 1 januari 2019 de heer A.P.J.G.M. Roebroek aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H.H. Maria, Jakobus en Gertrudis te Utrecht, voor een periode van vier jaren.

De Bisschop van Haarlem heeft:

- met ingang van 1 september 2018 de heer W.H. de Graaf aangesteld (met dispensatie) als kerkmeester van de parochie van de H.H. Anna en Maria te Haarlem, voor een periode van twee jaren.
- met ingang van 22 oktober 2018 de heer D.J. Karreman opnieuw aangesteld (met dispensatie) als kerkmeester van de parochie van de H.H. Gummarus en Pancratius te Enkhuizen, voor een periode van twee jaren.
- met ingang van 1 maart 2019 de heer E.R.P. Delachaux aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H.H. Adelbertus en Engelmundus te IJmuiden, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 maart 2019 mevrouw M.H.J. Fakkeldij-Steenhuis opnieuw aangesteld (met dispensatie) als kerkmeester van de statie van de H. Elia te Mijdrecht, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 maart 2019 mevrouw M.S.E. Lodder aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H. Laurentius te Alkmaar, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 maart 2019 de heer T. Ras aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H.H. Anna en Maria te Haarlem, voor een periode van vier jaren.

Het Collegiaal Bestuur heeft:

- met ingang van 1 september 2018 mevrouw C.M. van Dam-Binnenmarsch benoemd tot secretaris van de Commissie Financiën en Materieel, voor een periode van vier jaren.

- met ingang van 10 november 2018 de weleerwaarde vrouwe A. Muller eervol ontslag verleend als lid van het bestuur van de Bisschoppelijke Commissie St Paulus Missie en Diaconaat buitenland.
- met ingang van 1 januari 2019 de heer M.C. Schönfeld benoemd tot lid van de Commissie Financiën en Materieel, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 januari 2019 de heer J.P. Schoon opnieuw benoemd tot penningmeester van het curatorium van de Stichting Oud-Katholiek Seminarie, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 januari 2019 de weledelgestrenge vrouwe mr. L.M. Janssen benoemd als lid van de Bisschoppelijke commissie voor het Kerkrecht, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 januari 2019 benoemd in de Klachtencommissie Seksueel Misbruik: de weledelgeleerde heer drs. H.W. Stenvers als voorzitter, voor een periode van vier jaren; de weledelgestrenge vrouwe mr. L.M. Janssen als secretaris, voor een periode van drie jaren; de weleerwaarde vrouwe ds. A. Parmentier-Blankert als lid, voor een periode van twee jaren; de weledelgeleerde heer drs. J.R. Mulder als lid, voor een periode van één jaar; de weledelgestrenge vrouwe mr. P. de Bruin als plaatsvervangend lid, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 maart 2019 benoemd in de Monitorgroep: de heer A. Stam als voorzitter, de heer H. Groen en de heer W. van den Berg als lid, voor de duur van het project Uitwerking Plan van Aanpak.

Namens het Collegiaal Bestuur,
M. Konings-Roobol, secretaris

Agenda

- **24 april:** 'Denken in de Driehoek', Utrecht, over Verdriet: Margriet van der Kooi en Brenda Mathijssen
- **26-28 april:** Oud-Katholiek jongerenpastoraat op reis naar Canterbury
- **8 mei:** 'Denken in de Driehoek', Utrecht, over Liefde: Frank G. Bosman en Rahil Roodsaz
- **11 mei:** Bisdomdag Utrecht
- **18 mei:** Boekpresentatie Mgr. Dr. D.J. Schoon, Amsterdam: Een aartsbisschop aangeklaagd in Rome
- **5 juni:** Denken in de Driehoek, Utrecht, over Haat en Woede: Joas Wagemakers en Lucien van Liere
- **10-11 juni:** Springprocessie Echternach
- **15 juni:** Jongerenendag bisdom Haarlem
- **23 juni:** Afscheid organist Eveline M. Jansen, Utrecht
- **7-12 juli:** Summerschool 2019

Colofon

De Oud-Katholiek is een periodieke uitgave van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland, verschijnt zes keer per jaar en wordt verspreid op alle oud-katholieke adressen in Nederland.

Redactie

Michael van den Bergh, Yvonne van Doesum, Robert Frede, Wilma Kramer, Adrie Paasen, Marieke Ridder, Jan van der Steen.
redactie@okkn.nl of:
Lichtenbergerlaan 74
7431 AL Diepenveen

Vormgeving

Oblong grafisch ontwerp, Jet Frenken www.jetfrenken.nl

Productie

Nilsson Goes, ISSN 0 167 3963

Redactiesluiting:

Redactiesluiting: 21 mei 2019
De volgende Oud-Katholiek verschijnt begin juli

Abonnement

Bent u niet oud-katholiek en wilt u deze uitgave graag ontvangen? Voor 25 euro per jaar zenden wij u het blad graag toe. Een briefje met volledige adresgegevens kan naar: Registratie De Oud Katholiek, Koningin Wilhelminalaan 3, 3818 HN Amersfoort. Mailen kan ook: info@okkn.nl. Blad niet ontvangen? Neem eveneens contact op met bovengenoemd adres. Giften zijn welkom op NL06ABNA0214190129. t.n.v. Oud-Katholieke Kerk van Nederland te Amersfoort.

Verantwoording foto's (voor zover bekend):

Omslag: Unsplash Hannah Busing; pag. 2: www.nieuwsion.nl; pag. 3: Shutterstock; pag. 4: Nieuwsion, foto: Adrie Paasen; pag. 6: Flickr.com Taizé; pag. 8 Flickr.com Taizé Rui Fernandes; pag. 9: Taizeviering Rotterdam; pag. 10: Goede Herder her-nieuwing geloften; pag. 11/12 : www.goedeherder.be; pag. 13: 'Solitude de Port-Royal des Champs', Gouache naar de gravure van Madeleine Horthemels, Musée de Port-Royal des Champs; pag. 14/15: Port-Royal, Museum Catharijneconvent; pag. 16: De Hooge Berkt, Viering buiten door Jeroen Cornelissen; pag. 17: Bazar kerk door Henk Groen; pag. 20: De zanger Sinte Cecilia kerk te Lekku, foto Jan Jonker; pag. 21: Remco Robinson, fotograaf ons onbekend; pag. 22: (2de kolom) [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Interieur,_zicht_naar_het_noorden_tijdens_kerkdienst_-_Kloetinge_\(3de_kolom\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Interieur,_zicht_naar_het_noorden_tijdens_kerkdienst_-_Kloetinge_(3de_kolom)); pag. 24: Flickr.com Unjapark

Maar Hij trok zich telkens terug
in de eenzaamheid om te bidden

Lucas 5, 16 (KBS 1995)

